

Szomszédolás a Magas-Tátrában

A 10 évvel ezelőtti, nagy tátrai vihar kárainak és a kárelhárítás tapasztalatainak elemzésére az OEE Erdőművelési és Erdőhasználati Szakosztályai közös tanulmányutat szerveztek 2014. június 4–6. között.

A résztvevők az EGERERDŐ Zrt. Műszaki Üzeménél elköltött ebéd után indultak Ochtinára (Martonháza) az aragonitbarlang megtekintésére, a borsodi és nyírségi kollégák útközben csatlakoztak.

A barlang a Rőcei-hegységben Jolsvától (Jelsava) pár kilométerre keletre fekszik. Egyedi formakincseit speciális környezeti tényezők (relatív páratartalom 92-97%, hőmérséklet 7,2-7,8 °C, lassú, de állandó légmozgás, oldott fém sók) hozták létre, a felszínről beszivárgó víz segítségével. A legidősebb (tömör jellegű) képződmények kora eléri a 140 ezer évet, míg a fonalas szerkezetű alakzatok kialakulása 14 ezer éve kezdődött és napjainkig tart. A barlang teljes látogatható hossza 505 m.

A második nap teljes egészében a 2004-es tátrai szélöntés hatásainak ta-

nulmányozásával telt. Felvonóval feljutottunk a Lomnici-csúcsra (Lomnicki stit), majd visszatérés után a Kőpatakitól (Skalnéto pleso) gyalogosan folytattuk utunkat a Tarajkára (Hrebienok).

Elgondolkodtató volt látni a 10 évvel ezelőtti szél által letarolt, és azt követően felújított erdőket, és az újabb szélterés, szúkár hatásait. A Tarajkán a Szlovák Állami Erdészet Tátrai Nemzeti Par-

ki Igazgatóságától az igazgató, *ing. Peter Liska* távollétében helyettese *ing. Marián Sturcel* köszöntötte csoportunkat. Rövid tájékoztatójában elmondta, hogy a természeti kalamitások a gazdálkodókat eddig ismeretlen helyzetek elé állíthatják. A túl gyors információáramlásnak köszönhetően a kár felszámolásában éles ellentétek feszülnek egymásnak, melyet a média gyakran ki-

Egyesületi választások 2014

Tisztelt Tagtársak!

Az alábbiakban az Országos Erdészeti Egyesület 2014. évi tisztújító választásának legfontosabb eseményeire és időpontjaira hívjuk fel a figyelmet:

❖ Helyi csoport választások határideje:

2014. szeptember 28.

Választanak: küldötteket, helyi csoport tisztségviselőket
Ajánlást tesznek: elnökre, régióképviseelőre, az ellenőrző bizottság elnökére és tagjaira

❖ Szakosztályi választások határideje:

2014. szeptember 28.

Választanak: szakosztály tisztségviselőket
Ajánlást tesznek: elnökre, az ellenőrző bizottság elnökére és tagjaira

❖ Országos tisztújító küldöttgyűlés:

2014. november 28.

A választásokkal kapcsolatos információk és az Országos Választási Bizottság tagjainak elérhetőségei megtalálhatók a www.oee.hu honlap Szervezetünk/Egyesületi választások 2014. menüpontjában.

Országos Erdészeti Egyesület Országos Választási Bizottsága

használ. Igazgatóhelyettes tájékoztatása után a siklóvasúttal indultunk vissza Ótátrafüredre (Strary-Smukovec), majd a szállásunkon kötetlen beszélgetéssel elemeztük a látottakat.

Pénteken a Tátrai Nemzeti Park Múzeumában tartott a széldöntésekről érdekes előadást *Peter Fleischer* kutató, melynek keretében kitért arra, hogy a klímaváltozás kedvezőtlen hatásait egyre jobban érezzük. A 40 év alatt mért 1,0 °C-os és a következő 40 évre becsült 2,5 °C-os hőmérsékletemelkedés, csökkenő csapadék mellett, olyan kihívás

elő állítja a Kárpát-medence (embert is beleértő) élőközösségét, melyre a történelmi múltban alig van példa.

A tájékoztatást követően megnéztük a TANAP múzeumát, közben sikerült találkozunk *Ivan Voloscuk* nyugalmazott igazgatóval, aki több nyelven (köztük magyarul is) beszél, és a Tátrai Nemzeti Park egyik legnagyobb tudású ismerője.

Később rövid sétát tettünk a TANAP botanikus kertjében, ahol a Nemzeti Park növényvilágát és kőzeteit mutatják be, rendkívül látványosan.

A tanulmányút zárásaként megtekintettük Európa legnagyobb barlangi jég-tömegét (110 ezer m³) gyomrába záró Dobsinai-jégbarlangot, mely egy magyar bányamérnök, *Ruffiny Ernő* munkássága nyomán lett világhírű.

A barlanglátogatás után a Dobsina feletti kilátóból a résztvevők kis hazánk felé tekintettek és arra vették útjukat.

Urbán Pál elnök,
OEE Erdőművelési Szakosztály,
Garamszegi István titkár,
OEE Erdőhasználati Szakosztály
Fotó: **Györke Gábor**

A 2004. évi nagy széldöntés hatásai

A TANAP 1949-ben alakult. Az 1987-es, Liptói-havasokat érintő bővítésével területe eléri a 74 ezer ha-t, melynek közel fele magántulajdon. Az alapításkor egységes kezeléssel nemzeti park 1995-ben szétvált a (mi fogalmink szerint) védelmi feladatokat ellátó nemzeti parkra, és az állami erdőket kezelő részre, mely az „Államerdészeti TANAP” (LESY TANAP). Az előbbi központja Tátracsorbára (Tatranska Strba) került, míg az állami erdőket kezelő erdőgazdaság székhelye Tátralomnicon maradt.

A LESYTANAP 11 erdészete a TANAP és a tőle keletre, a Dunajec mellett lévő, 1967-ben alapított, 22 ezer hektáros Pienini Nemzeti Park (PIENAP) állami tulajdonú erdeit, illetve a nemzeti parkok infrastruktúráját kezeli (turistautak, utak, vízfolyások szabályozása, sípályák bérbeadása stb.) Részben költségvetésből, részben saját bevételeiből gazdálkodik. Az éves fakitermelés általában mintegy 100 000 m³.

Bár a múlt században is számos szélkár érte a területet (1915, 1919, 1925, 1941, 1971, 1981), a 2004. november 19. délutánján bekövetkezett viharok minden addig felülmúlt. Az óránként 140 km/h-s széllesek is meghaladó (az erdőhatáron 230 km/h-s sebességet is mértek) orkán öt órán át tartó tombolása a nemzeti park 12 600 hektáros területén tarolta le az erdőket. A helyzetet súlyosította, hogy a gyors összetermelés helyett vitáztak a „hogyan továbbról”. Végül a nemzeti park a károsított terület kétharmadán engedte összetermelni a kidőlt faanyag 2/3-át, de – becslések szerint – 600 ezer m³ a helyszínen maradt.

A szlovák erdőtörvény öt korlátozási kategóriát állapít meg. Az 1. kategóriában szinte minden erdészeti tevékenység külön engedély nélkül végezhető, az 5. kategória gyakorlatilag érintetlenül hagyandó. Az utóbbiba tartozó erdőkben nem engedték, nem engedik meg a károsított faanyag összetermelését sem.

A 2005., 2007. évi aszály kifejezetten kedvezett a károsító szúfajok szaporodásának. A leginkább veszélyeztetett betűző szúnak – a magashegységi klíma ellenére – átlagosan évi másfél nemzedéke fejlődik ki. Ez várhatóan megpecsételi a szélviharok túlélt lucok sorát. Napjainkra a szú elérte az erdőhatárt. Évi 60 ezer m³ faanyag válik a szú áldozatává. A 2014. május 15-i szélvihar a még megmaradt, de kiritkult, kiszáradt erdőket tovább tizedelte.

A 2004. évi szélkár után a sajtóban megjelent hírek még az erdészeket okolták az egykorú és nem eléggé elegendes erdők kialakításáért, de ma már az érintettek is elismerik, hogy az erdőképet leginkább a korábbi szélkár alakították. Éppen az időről időre fellépő károsítások miatt nem tudnak ezek az erdők a klimax állapotába kerülni. Jelenleg a nemzeti park erdeinek csupán 3%-a őserdő jellegű.

A magánerdőtulajdonosokat az össze nem termelt, össze nem termelhető faanyag után részben kártalanították, de az össze-

termelés elmaradásából következő szűnviázó kártétele miatt már nem. A nemzetgazdaságot és a magánerdőket ért károk kapcsán jelenleg is folyik a per a 2004-ben hivatalban lévő, természetvédelemért felelős miniszter ellen.

Felmerül a kérdés, megengedheti-e Szlovákia nemzetgazdasága, hogy ilyen nagy mennyiségű természeti erőforrás hasznosításáról lemondjon. A természetes folyamatokat ismerő ökológusoknak és erdészeknek tudniuk kellett, hogy a fenyeseket ért ilyen mértékű kalamitást szűkítés fogja követni, amit a természet csak nagy területű erdőtüzekkel tud megállítani. Ezért is egykorúak nagy területen a fenyes őserdők.

Súlyos felelősség hárul a szakemberekre, hogy a döntéshozókat megfelelő és teljes körű információkkal lássák el annak érdekében, hogy felelős döntések születessenek.

Garamszegi István
Urbán Pál

